

इदं वसनं अंतरायवस्त्रमित्यर्थः ॥ चिरधृतमिष्टवत्तरं शयनादिना मुदितं तथापि तद्वर्णं सतीनोरागः अनुनमप्रच्युतं ॥ क्लीबस्वभावं ॥ अर्धर्चादिर्वाचर्णशब्दः ॥ तथाश्रीम
च्छोभावयथेतरत् ॥ अस्मद्गृहीतमुत्तरीयां स्मृती ॥ ४७ ॥ एवंजातनिश्चयआह ॥ इयमिति ॥ प्रनष्टा दर्शनप्राप्तापि यस्य रामस्य मनसस्तु न प्रणश्यति नादृष्टाभवति ॥
नित्यं सन्निहिता भवतीत्यर्थः ॥ ४८ ॥ साइयमेव ॥ केचत्वारस्तत्राह ॥ कारुण्येनेति ॥ परितापहेतुकारुण्यादि स्वयमेव दर्शयति ॥ ४९ ॥ स्त्रीति ॥ प्रनष्टापरेण पीडिता मयाच
सती सा नरक्षिता ॥ आपदिस्त्रियोरक्ष्याः इत्युक्तेस्तदकरणकृतकारुण्यात्परितापः ॥ वनप्रस्थितमपि मामाश्रिता साच नरक्षितेति आनृशंस्यतः ॥ आश्रितसंरक्षणस्वभावत्वे
न तदकरणात्परितापः ॥ पत्नी सर्वधर्मसाधनमृता नष्टेति धर्मनाशचिंताशोकेन परितापः ॥ प्रियेति परमरूपलावण्यादिमती परममुखसाधनमृता नष्टेति पूर्वसंभोगादिस्म

इदंचिरगृहीतत्वाद्दसनंक्लिष्टवत्तरं ॥ तथाप्यनूनंतद्वर्णतथाश्रीमद्यथेतरत् ॥ ४७ ॥ इयंकनकवर्णीगीरामस्यमहिषीप्रिया ॥ प्रनष्टापि
सतीयस्यमनसोनप्रणश्यति ॥ ४८ ॥ इयंसायत्कृतेरामश्चतुर्भिरिहतप्यते ॥ कारुण्येनानृशंसेनशोकेनमदनेनच ॥ ४९ ॥ स्त्रीप्रणष्टे
तिकारुण्यादाश्रितेत्यानृशंस्यतः ॥ पत्नीनष्टेतिशोकेनप्रियेतिमदनेनच ॥ ५० ॥ तस्यादेव्यायथारूपमंगप्रत्यंगसौष्ठवं ॥ रामस्यच
यथारूपंतस्येयमसितेक्षणा ॥ ५१ ॥ अस्यादेव्यामनस्तस्मिस्तस्यचास्यां प्रतिष्ठितं ॥ तेनेयंसचधर्मात्मा मुहूर्तमपिजीवति ॥ ५२ ॥
दुष्करंकृतवान् रामोहीनोयदनयाप्रभुः ॥ धारयत्यात्मनोदेहंनशोकेनावसीदति ॥ ५३ ॥

स्यायथारूपादि तथारामस्य यथारामस्य रूपादि तथाअस्याअपि अतःसोस्यायोग्यः ॥ इयंच तस्ययोग्येत्यर्थः ॥ अनेनोभयोरन्योन्यमानुरूप्यं दर्शितं ॥ ५१ ॥
अथान्योन्यानुरागमाह ॥ अस्यादेव्याइति ॥ येनास्याश्चित्तं रामेसक्तं तस्यचास्यां तेनेयं सच जीवति चित्तसन्निधानेन वियोगाभावादितिभावः ॥ मुहूर्तमपिद्वयस्या
न्यथेत्यादिः नजीवेदितिचशेषः ॥ ५२ ॥ दुष्करमिति ॥ अत्रतेनेतिवर्तते तेनचित्तसंनिधानेन दुष्करं किं कृतवान् तथाह ॥ धारयतीति वर्तमानसामीप्येत्लट् ॥
दधारेत्यर्थः ॥ ५३ ॥